

Vraag patiënt naar bijzonderheden bij combinatie supplement en geneesmiddel

Voedingssupplement naast medicatie: let op interacties

Farmacologisch actieve stoffen in voedingssupplementen brengen gezondheidsrisico's met zich mee. Als iemand naast een supplement ook reguliere geneesmiddelen gebruikt, is het belangrijk alert te zijn op mogelijke interacties. Actief vragen naar bijzonderheden – gebrek aan effectiviteit, bijwerkingen – is aan te raden.

Auteurs **Jacqueline Biesterbos, Jeanet Eland, Sonja van de Koppel** en **Florence van Hunsel**

Bij het kopen van voedingssupplementen, bijvoorbeeld om af te slanken of sportprestaties te bevorderen, bestaat het risico dat deze méér dan alleen de vermelde bestanddelen bevatten [1]. Bijwerkingencentrum Lareb vroeg hier in het *Pharmaceutisch Weekblad* al eerder aandacht voor [2]. Een recente Nederlandse casusbeschrijving noemt een 43-jarige vrouw die zichzelf met een mes in haar buik had gestoken vanwege een ernstige psychose. Enkele dagen na opname waren de klachten volledig verdwenen en waren er geen aanwijzingen meer voor een psychose. De psychose bleek waarschijnlijk veroorzaakt door het drinken van afslankkoffie met de naam Brazil Potent Slimming Coffee, waaraan opzettelijk sibutramine was toegevoegd [3]. Dit soort producten is vooral via internet makkelijk verkrijgbaar maar wordt ook op andere plekken verkocht. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) waarschuwde in oktober 2016 voor enkele andere afslankproducten vervuild met sibutramine. Directe aanleiding voor het bericht was een melding bij de NVWA over een jonge vrouw die een dergelijke afslankthee gebruikte en zou zijn overleden aan acute hartproblemen. Daarnaast zijn er meldingen bij Lareb en het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) binnengekomen over soortgelijke producten van mensen die ernstige bijwerkingen ervaren, zoals angst, hoge hartslag, hoge bloeddruk, misselijkheid en duizeligheid [4]. De afgelopen jaren kwamen bij de NVWA diverse signalen

binnen die betrekking hadden op de aanwezigheid van farmacologisch actieve stoffen in voedingssupplementen. Het betrof vooral signalen over supplementen die gebruikt worden om af te slanken (afslankpreparaten en *fatburners*), prestaties te bevorderen (*pre-work outs*) of het libido te verhogen. In 2015 en 2016 heeft de NVWA dit type voedingssupplementen op de Nederlandse markt bemonsterd en onderzocht [5].

Schreeuwerige verpakking

Als alternatief voor reguliere medicijnen tegen erectiele disfunctie zijn veel kruidenpreparaten en voedingssupplementen op de markt die beloven dat ze de seksuele prestatie van de man verhogen. Daarnaast zijn ook voedingssupplementen verkrijgbaar ten behoeve van gewichtsbeheersing en prestatiebevordering.

Hoewel een afslankpreparaat en een *fatburner* hetzelfde doel beogen, verschilt de positionering in de markt. De verpakking van een afslankpreparaat oogt rustig en vriendelijk. De aanwezigheid van kruiden suggereert dat het een 'natuurlijk' product is. Daarentegen is de verpakking van een *fatburner* schreeuwerig met felgekleurde afbeeldingen. Hetzelfde geldt voor de *pre-work out*-producten, waarbij vaak benamingen gebruikt worden als 'extreme' of 'explosion'.

De NVWA wilde inzicht verkrijgen in het aantal voedingssupplementen dat een farmacologisch actieve stof bevat en beschikbaar is op de Nederlandse markt.

60% positief

Het aanbod van libidoverhogende, prestatiebevorderende en gewichtsbeheersende voedingssupplementen is groot. In totaal zijn 42 libidoverhogende producten en 118 afslankpreparaten, *pre-work outs* en *fatburners* in zowel

**MENSEN ERVAREN BIJWERKINGEN
ALS ANGST, HOGE HARTSLAG EN
BLOEDDRUK EN MISSELIJKHEID**

Sibutramine in Niva Detox thee

Bijwerkingencentrum Lareb ontving eind september 2016 een melding van een 30-jarige vrouw over Niva Detox thee waarmee zij was gestart op 24 september 2016. Na één dag ontstonden klachten als zweverigheid, droge mond, slapeloosheid en droge lippen. Het product bleek nog aanwezig bij de melder en kon door Lareb opgevraagd worden.

Lab-analyse door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) toonde aan dat er 15,5 mg sibutramine per sachet aanwezig was. De registratie van sibutramine (Reductil) is in Europa doorgehaald vanwege het risico op ernstige bijwerkingen. Uit literatuur blijkt dat 10-30% van de 'gezonde' patiënten die sibutramine gebruiken (10-30 mg/dag) last krijgt van duizeligheid, slapeloosheid en een droge mond [4,6].

Bijwerkingencentrum Lareb lichtte, zoals gebruikelijk, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) in over deze melding. De melding is meegenomen in de publiekswaarschuwing van de NVWA in oktober 2016 [4], gevolgd door nog een publiekswaarschuwing in februari 2017 [7]. Ook zijn door de Inlichtingen- en Opsporingsdienst aanhoudingen verricht [8].

fysieke winkels als webshops bemonsterd. De analyse werd uitgevoerd door het RIKILT, een instituut dat onderdeel is van Wageningen University & Research en onafhankelijk onderzoek doet naar de veiligheid en betrouwbaarheid van voedsel.

De analyse bestond uit een kwalitatieve screening op een breed scala farmacologisch actieve stoffen. Hierna werd besloten op basis van het risico voor de volksgezondheid, de handhaafbaarheid en de analytische mogelijkheden welke stoffen nader te identificeren en te kwantificeren. Van de 42 onderzochte libidoverhogende producten bevatte 76% één of meerdere (ongedeclareerde) farmacologisch actieve stoffen. Sildenafil en icariïne zijn de twee belangrijkste aangetroffen stoffen. De concentraties liepen sterk uiteen, van zeer laag (0,0029 mg icariïne per tablet) tot zeer hoog (135 mg sildenafil per capsule).

DE CONSUMENT WEET NIET OF EEN SUPPLEMENT EEN FARMACOLOGISCH ACTIEVE STOF BEVAT

De lage concentraties wijzen waarschijnlijk op vervuiling (*carry-over*) tijdens het productieproces, terwijl de hoge concentraties wijzen op het doelbewust toevoegen van de stof (*adulteration*).

Iets meer dan de helft (56%) van de 118 bemonsterde afslankpreparaten, *fatburners* en *pre-work out*-producten bevatte één of meerdere farmacologisch actieve stoffen. De meest opvallende stoffen in deze producten zijn sibutramine, synefrine en andere amfetamineachtige verbindingen en coffeïne. Synefrine en coffeïne versterken elkaars werking hetgeen de risico's voor de gezondheid doet toenemen.

In totaal bevatte ruim 60% van de bemonsterde libidoverhogende supplementen, afslankpreparaten, *fatburners* en *pre-work outs* één of meerdere farmacologisch actieve stoffen. De stoffen zijn meestal niet gedeclareerd op het etiket. De consument kan dus niet vooraf weten of een supplement een farmacologisch actieve stof bevat en in welke concentratie deze stof eventueel aanwezig is. Dit kan leiden tot nadelige gezondheidseffecten. Bijvoorbeeld wanneer een consument een supplement niet gebruikt volgens het voorschrift, ook andere medicijnen gebruikt of het lichaam belast door extra inspanning te leveren.

Meldingen bij Lareb

Bij in totaal dertien meldingen van supplementen/kruidentpreparaten die het Bijwerkingencentrum Lareb de afgelopen tien jaar ontving, bestond de verdenking dat er een illegaal ingrediënt aan het preparaat was toegevoegd. In tien gevallen ging het om de verdenking van toevoeging van sibutramine, voornamelijk aan afslankpreparaten. In een aantal gevallen werd bij een laboratoriumanalyse van het preparaat door het RIVM daadwerkelijk een of meer westerse geneesmiddelen aangetroffen, waaronder sibutramine, corticosteroiden en NSAID's. Deze meldingen waren ook aanleiding om, net als de NVWA, mee te werken aan een recent themajournaal over vervalste geneesmiddelen van het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik (IVM). Dit journaal is terug te zien via www.medicijnbalans.nl. ■

Jacqueline Biesterbos en Jeanet Eland zijn werkzaam bij de NVWA. Sonja van de Koppel en Florence van Hunsel zijn werkzaam bij Bijwerkingencentrum Lareb.

Zie voor literatuurreferenties pw.nl